

Prof. dr hab. Tadeusz Marek
Uniwersytet SWPS
Wydział Psychologii
Katowice

Recenzja dorobku dr Anny Rasmus sporządzona w związku z postępowaniem habilitacyjnym w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie psychologia.

I. Ocena osiągnięć naukowych przeprowadzona zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. (Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.))

Jako osiągnięcie stanowiące podstawę do starania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego Kandydatka wskazała monotematyczny cykl publikacji pod tytułem: Zaburzenia procesów językowych i komunikacji osób z dysfunkcjami mózgu.

Sześć publikacji stanowiących podstawę do starania się o nadanie stopnia to: monografia, cztery artykuły opublikowane w czasopismach punktowanych oraz jeden rozdział opublikowany w monografii:

1) Monografia

Rasmus, A. (2023). *Zachowania komunikacyjne osób w stanach zaburzonej świadomości*. UKW.

2) Artykuły:

2.1. Pąchalska M., MacQueen B.D., Jastrzębowska G., **Pufal A.** (2004). Zaburzenia mowy i języka u pacjentów wybudzonych z długotrwałej śpiączki po urazie czaszkowo-mózgowym. *Ortopedia, Traumatologia, Rehabilitacja*, 2004, Vol. 6, nr 4, s. 472-482; (wkład Kandydatki: 30%: przeprowadzenie badania, analiza statystyczna, współudział w dyskusji);

2.2. MacQueen B.D., Pąchalska M., Tłokiński W., **Pufal A.**, Jastrzębowska G. (2004). Disturbances in the use of metaphors in patients with traumatic brain injury. *Acta Neuropsychologica*, 2004, Vol. 2, no 4, pp. 351-370; (wkład Kandydatki: 25%: przeprowadzenie badania, analiza statystyczna, współudział w dyskusji);

2.3. Połczyńska-Fischer M., Pufal A. (2006). Classification of dysarthria in Polish TBI patients using acoustic analysis. *Acta Neuropsychologica*, 2006, Vol. 4, no 4, pp. 257-285. (wkład Kandydatki: 50%: przygotowanie procedury badawczej, przeprowadzenie badania, analiza statystyczna, współudział w dyskusji);

2.4. Rasmus A. Błachnio A. (2021). Auditory Processing Disorders in Elderly Persons vs. Linguistic and Emotional Prosody. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 2021, Vol. 18, 12, art. no 6427; (wkład Kandydatki: 80%: przygotowanie procedury badawczej, przeprowadzenie badania, analiza statystyczna, przygotowanie publikacji do druku);

Rozdział opublikowany w monografii

Rasmus A. (2023). Badanie zaburzeń centralnego przetwarzania słuchowego, jako metoda wspierająca diagnozę afazji ruchowej po udarze mózgu. W: R. Ossowski, A. Błachnio, M. Wiłkość-Dębczyńska (red.), *Człowiek w chorobie i we współczesnych zagrożeniach. Księga pamięci poświęcona Profesorowi Pawłowi Izdebskiemu*. Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego.

W ramach osiągnięć wskazanych przez Habilitantkę, jako osiągnięcia stanowiące podstawę do starania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, najistotniejsze moim zdaniem to (cytuję in extenso za Habilitantką):

- 1/ ocena poziomu komunikacji osób w różnych typach zaburzeń świadomości;
- 2/ ocena parametrów psychofizjologicznych jako wskaźników zmienności parametrów na wyodrębnionych wymiarach komunikacyjnych wg ICF;
- 3/ wyznaczenie profili komunikacyjnych dla pacjentów w czterech grupach zaburzonej świadomości;
- 4/ wykazanie, że ocena hemodynamiki kory czołowej może być wykorzystana do oceny komunikacji. Badania wykorzystujące hemoencefalografię bliskiej podczerwieni (nirHEG) wykazały, że osoby w stanie obniżonej świadomości mają niższe utlenowanie obszaru czołowego mózgu w porównaniu z osobami bez zaburzeń świadomości. Stopień regionalnego utlenowania krwi w tym obszarze jest pozytywnie skorelowany z poziomem zachowań komunikacyjnych.

Ocena

Dorobek przedstawiony przez dr Annę Rasmus, jako osiągnięcie stanowiące podstawę do starania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, oceniam pozytywnie. Dorobek przedstawiony przez Kandydatkę spełnia wymagania

ustawowe. Prace przedstawione do oceny wnoszą nowe elementy do wiedzy z zakresu psychologii.

Charakterystyka oraz ocena całościowego dorobku (całościowych osiągnięć naukowo-badawczych) Habilitantki

Po doktoracie, Kandydatka opublikowała:

- 1/ jedną monografię,
- 2/ czterdzieści pięć artykułów w czasopismach o zasięgu krajowym i międzynarodowym (w tym czternaście w czasopismach z listy ICR) oraz
- 3/ osiem rozdziałów w monografiach.

Wg Web of Science Index H wynosi 8 a suma cytowań 187. Wyniki badań Kandydatka prezentowała na 47 konferencjach krajowych oraz 17 zagranicznych.

Zainteresowania badawcze Habilitantki skupiają się na obszarach psychologii rehabilitacji, neuropsychologii i neurologopedii. Szczególne miejsce zajmuje temat komunikacji z osobami z dysfunkcjami mózgu.

Spośród wskazanych przez Habilitantkę w autoreferacie osiągnięć za najistotniejsze osiągnięcia w zakresie wspomnianego wyżej spektrum zainteresowań badawczych uznaję (cytuję in extenso za Habilitantką):

- poszerzenie wiedzy na temat następstw długotrwałej śpiączki w zakresie funkcji językowych
- wskazanie, że chociaż afazja pourazowa ma charakter przemijający i dotyczy głównie lewej półkuli mózgu, to pacjenci z uszkodzeniem płatów czołowych wykazują inne problemy komunikacyjne głównie hiperwerbalizację, dyspragmatykę i zaburzone rozumienie metafor, co skutecznie zakłóca proces komunikacji i obniża ich jakość życia
- opisanie analizy fonetycznej zaburzeń dysartrycznych
- wykazanie, iż uszkodzenie mózgu może prowadzić do dezautomatyzacji podstawowych funkcji słuchowych, które korelują z zaburzeniami językowymi
- poszerzenie wiedzy w zakresie rozwoju nowoczesnych form rehabilitacji
- opisanie korzyści płynących z treningu grupowego par małżeńskich osób z afazją
- poszerzenie wiedzy na temat różnicowania otępienia czołowo-skroniowego i otępienia alzheimera

- opisanie (we współpracy z zespołem) spektrum zaburzeń zachowań dzieci z ADHD oraz opracowanie program neuroterapii dla tej grupy dzieci
- opracowanie protokołów treningowych TMS w rehabilitacji afazji, PTSD i ADHD
- poszerzenie wiedzy w zakresie stosowanie treningu biofeedback HRV i jego związku z obniżeniem lęku u sportowców.

Większość publikacji dr Anny Rasmus cechuje interdyscyplinarne podejście. Należy podkreślić, iż podejmowane przez Kandydatkę tematy są, z badawczego punktu widzenia, tematami trudnymi.

Prace publikowane przez Kandydatkę są oryginalnymi pracami wnoszącymi nowe elementy do wiedzy w ramach nurtów badawczych, na których się koncentruje.

Pozytywnie oceniam zarówno dorobek publikacyjny, jak i badawczy Kandydatki.

II. Ocena dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy z innymi ośrodkami badawczymi z uwzględnieniem współpracy o charakterze międzynarodowym Habilitantki

Dydaktyka

Dorobek Habilitantki w zakresie dydaktyki obejmuje:

- promotorstwo pomocnica w dwóch przewodach doktorskich
- wypromowanie kilkunastu magistrów
- liczne specjalistyczne seminaria, wykłady oraz zajęcia fakultatywne.

Działalność popularyzatorka

W mojej ocenie najbardziej wartościowa działalność popularyzatorska Habilitantki związana jest z współpracą z ośrodkami rehabilitacji (diagnoza i terapia funkcji poznawczych; warsztaty dla studentów, psychologów i neurologopedów w zakresie wykorzystania technik psychofizjologicznego pomiaru w diagnozie i terapii psychologicznej).

Współpraca z jednostkami badawczymi z uwzględnieniem współpracy o charakterze międzynarodowym

Dorobek w zakresie współpracy międzynarodowej i krajowej obejmuje wiele wątków badawczych. Współpraca ta realizowana była z ośrodkami badawczymi z polskich uniwersytetów i zagranicznych ośrodków. Wymienić tu należy przede wszystkim długoterminową współpracę Habilitantki z Center for Cognition in New York, Uniwersytetem Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetem Gdańskim, Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu, Collegium Medicum UMK w Bydgoszczy, Akademią Medyczną w Gdańsku). Podkreślić należy, iż działania podejmowane przez Habilitantkę w tym obszarze mają charakter interdyscyplinarny. Kandydatka prowadziła badania wspólnie z neurologami, pedagogami, rehabilitantami i psychologami.

Dla pełności obrazu należy wspomnieć o współpracy z ośrodkami pozauniwersyteckimi takimi jak: Klinika Budzik, Centrum Neurorehabilitacji Neuron oraz Fundacja „Światło” w Toruniu, czy wreszcie NZOZ - Gdańsk Południe.

Konkluzja

1. W mojej ocenie dorobek dr Anny Rasmus, zarówno w aspekcie ilościowym, jak i jakościowym - po uzyskaniu stopnia doktora - został znacząco powiększony.
2. Prace opublikowane przez dr. Annę Rasmus wnoszą nowe elementy do wiedzy z zakresu szeroko rozumianej psychologii.
3. Na podkreślenie zasługuje interdyscyplinarny charakter dorobku.

Z pełnym przekonaniem wspieram wnioski o nadanie dr Annie Rasmus stopnia doktora habilitowanego w **dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie psychologia.**

Tadeusz Marek

Kraków, 21.08.2024